BÉATRICE LIBERT

La passagère
Trecătoarea

LiterNet.ro
PONTIS

La passagère / Trecătoarea

Béatrice Libert

Texte / Text : © 1994 Béatrice Libert, *La passagère*, Bruxelles / Paris, Éditions Vie ouvrière & Pierre Zech éditeur,
Dessins de Véronique Boseret, Collection « Pour le plaisir », 60 p. *in* 8°, ISBN 2-87003-292-7.

Traduction du français et postface / Traducerea din limba franceză şi postfaţa : © 2005 Luiza Palanciuc

Rédacteur et éditeur format .pdf Acrobat Reader / Redactor şi editor format .pdf Acrobat Reader : Luiza Palanciuc
Illustration de la couverture / Ilustraţia de pe copertă : Egon Schiele (1890-1918), *Pregnant Woman and Death* (1911),
Oil on canvas, 100 x 100 cm, Narodni Gallery, Prague.

© 2005 Éditions LiterNet pour la version .pdf Acrobat Reader / Editura LiterNet pentru versiunea .pdf Acrobat Reader
Collection PONTIS / Colecţia PONTIS

Tous droits réservés.
Le téléchargement libre, à titre personnel, de ce livre, dans ce format, est permis. La distribution gratuite du livre par l'intermédiaire d'autres sites, la modification ou la commercialisation de cette version sans l'accord préalable, par écrit, des Éditions LiterNet sont interdites et seront punies conformément à la loi sur les droits d'auteurs et les droits connexes, en vigueur.

Toate drepturile rezervate.
Este permisă descărcarea liberă, cu titlu personal, a volumului în acest format. Distribuirea gratuită a cărţii prin intermediul altor situri, modificarea sau comercializarea acestei versiuni fără acordul prealabil, în scris, al Editurii LiterNet sînt interzise şi se pedepsesc conform legii privind drepturile de autor şi drepturile conexe, în vigoare.

ISBN : 973-8475-98-8
Éditions LiterNet / Editura LiterNet
http://editura.liternet.ro
office@liternet.ro

LiterNet.ro

SOMMAIRE

LA PASSAGÈRE

MIGRAINE 6
DE VIVE VOIX 19
- Tropique 21
- Doreuse 22
- L'aube 23
- Les glycines s'avancent 24
- Nu 25
- Quel secret 26
- Il se peut 27
- Les mains lavent 28
- Ne rien dire 29
- Et l'oiseau 30
- Lieu d'être 31
- Cœur précipice 32
- Tu n'as pas su 33
- Tu mordras 34
- Il téléphone 35
- Nefs et tympans 36
- L'oubli 37

CUPRINS

TRECĂTOAREA

MIGRENĂ 6
PRIN VIU GRAI 19
- Tropic 21
- De umbre şi scoarţe 22
- Răsăritul 23
- Se întind glicinele 24
- Peste pieptarul dimineţii despuiat 25
- Ce taină 26
- Un rîu va trece 27
- Mîinile scaldă 28
- Nimic să nu spui 29
- Iar pasărea 30
- Să fii 31
- Inimă prăpastie 32
- N-ai ştiut 33
- Din portocală vei muşca 34
- Abia tîrîndu-se 35
- Corăbii şi timpane 36
- Din ramuri de văpaie 37

LiterNet.ro

L'ORBE BLEU 38
Je couche 40
Je n'en finissais pas 41
Envie d'écrire 42
La langue 43
J'arrache 44
Danse, ma plume 45
À jamais délivré 46
Et l'absolu 47
J'ai marché 49
Au soir 51
À l'écoute 52
Poète 53
N'enlève rien 54
POSTFACE de Luiza Palanciuc 55
Le poème de l'éloignement, le poème du passage
Collection PONTIS 58

GLOBUL ALBASTRU 38
Printre cuvinte 40
Nu încetam 41
Ce dor de scris 42
Limba 43
Smulg 44
Dănţuieşte, pana mea 45
Pe veci descătuşată 46
Iar veşnicia 47
Împrejurul meu 49
Seara 51
În ascultarea 52
Poetule 53
Nimic să nu atingi 54
POSTFAŢA de Luiza Palanciuc 55
Poemul înstrăinării, poemul trecerii
Colecţia PONTIS 58

LiterNet.ro

LA PASSAGÈRE

TRECĂTOAREA

LiterNet.ro

MIGRAINE

MIGRENĂ

LiterNet.ro

Seule la douleur prend feu.
Paul Eluard

Numai durerea naşte flăcări.
Paul Eluard

LiterNet.ro

Parfois elle ne se ressemble pas
Le cœur mitoyen se découd
Elle fausse compagnie au réel
s'esquive et feint l'orage
Elle part seule à l'assaut
des parfums de solitude
Elle infuse
et dérobe aux fleurs
la fable du courage

Din cînd în cînd străină îşi este
Inima cea de toate zilele se destramă
În alte locuri alinare-şi caută
se ascunde şi-n vifor se preschimbă
Fără de nimeni sare-n lupta
cu ale pustietăţii izuri
Se stinge
şi florilor le smulge
poveşti de vitejie

LiterNet.ro

Parfois elle s’absente

Du ciel gangrené de pluie
soudain l’émeute

Une odeur herbue se dissout

Mais elle… elle va vers son vertige vert
inlassable cueilleuse
qui n’attend rien
qui veut tout

Din cînd în cînd se-ndepărtează

Cer împovărat de ploi
şi dintr-o dată o rafală

Un miros de verdeaţă se-mprăştie

Dar ea... către frageda ei ameţeală fuge
neobosită culegătoare
care nimic nu speră
totul cere

LiterNet.ro

Parfois elle dort à l’envers dans son âme
Un chat perdu dans la poitrine
une musaraigne folle dans la tête
des serpents soyeux dans les doigts

Un mot découd le jour qui ne se recoud pas

Din cînd în cînd întoarsă doarme în adîncul sufletului
În piept răsuflarea obosită
un gînd zburdînd în minte nebuneşte
iar degetele şerpuind încetişor

Un cuvînt despleteşte ziua ce nu se reîmpleteşte

LiterNet.ro

Parfois les mots fondent dans sa bouche
magma ou ruines prêtes à mordre
sous le couvert de la nausée

Parfois elle n'en finit pas de touiller
dans le marais béant de la migraine
et dérape sur le verglas de la parole

Din cînd în cînd cuvintele i se topesc pe buze
lavă ori dărîmături gata să muşte
greaţă ce stă să vină

Din cînd în cînd cu patimă răscoleşte
ale migrenei mlaştini necuprinse
şi pe gheţuşul vorbei lunecă

LiterNet.ro

Parfois elle voudrait frapper fort
sur le tambour du monde
comme on jure on postillonne
fracasser le crâne lourd
déverrouiller l'absence grise
mais l'énorme rampant qui s'agrippe
gèle ses larmes et ses rires

Din cînd în cînd cu tărie ar vrea să lovească
în toba lumii
precum arunci înjurături cum scuipi
să zdrobească greoaia căpăţînă
să dezlege pustiul cenuşiu
dar vrejul nesfîrşit ce-atîrnă
îi îngheaţă şi lacrimile şi rîsul

LiterNet.ro

Parfois elle perd pied
Une tache sur le regard
broche ses yeux au néant
doublure intime où tout sombre
Acolyte de sa vie elle a
du geste ordinaire l'envie
nouée au besoin d'être
Une aube réjouirait son cœur

Din cînd în cînd se clatină
O urmă stăruie-n privire
în gol îi prinde ochii
ascuns înveliş în care totul se sfărîmă
De viaţă agăţată
în aplecarea cea de toate zilele necazul
se înlănţuie nevoii de a fi
Un răsărit de soare inima i-ar însufleţi

LiterNet.ro

Parfois non elle n’en veut plus
Elle crache cravache
Crado la mort
Crado le pain noir mâché mouillé
Il est bon de vomir par l’étroite fenêtre
où comme des vagabonds s’en viennent
des parfums
Il est bon de serrer tout contre soi son être
qui tressaille sans gémir dans la métamorphose

Parfois c’est parce qu’elle n’en veut plus
qu’elle peut encore
appeler le bonheur par son nom
quand il siffle à l’oreille du poème

Din cînd în cînd nu mai vrea nicicum
Scuipă suduie
Moarte de mizerie
Pîine de mizerie pîine neagră fărîmiţată rîncedă
Să vomiţi printr-o ferestruică
pe unde hoinare se caţără
miresme
Să strîngi la piept fiinţa
ce fără de suspin tresare în mişcare

Din cînd în cînd pentru că n-o mai vrea
mai poate încă
pe nume să strige fericirea
ce şuieră-n urechea versului

LiterNet.ro

Parfois dans une pesanteur
aveugle et sourde
elle gomme rire et baiser
laine et rivière
menthe et café
Un lait caillé s'abat
sur le vertige écrasé de l'instant
Rames et voiles tombent à l'eau

Une encre blafarde tissera peut-être un poème

Din cînd în cînd într-o apăsare
surdă şi nevăzătoare
destramă rîs şi sărutare
fir de lînă şi pîrîu
frunză de mentă şi cafea
Un lapte prins se lasă
peste a clipei strivită ameţeală
Vîsle şi pînze se prăbuşesc în apă

O cerneală ştearsă va ajunge poate să ţească un poem

LiterNet.ro

Parfois elle dit

J’ai des bras trop faibles
pour porter nos paroles

Parfois elle voudrait être petite
Sans craindre ni le loup ni la reine
À se perdre ainsi elle joue comme on brûle

Din cînd în cînd mai spune

Braţele îmi sînt cu mult prea ostenite
pentru a duce ale noastre vorbe

Din cînd în cînd măruntă ar vrea să fie
Fără teamă de lup ori de regină
Risipindu-se astfel se dăruieşte precum alţii se sting pe ruguri

LiterNet.ro

Parfois elle se demande

Suis-je aimée ?
Suis-je aimante ?

Elle éteint la radio
dissout deux aspros
plante ses pieds nus sur le sol carrelé
remue de la cuillère le jour amidonné
squatte le rire de personne
et retourne le disque usé
de sa nostalgique stupidité

Din cînd în cînd se întreabă

Sînt iubită, oare ?
Sînt, oare, iubitoare ?

Stinge aparatul de radio
ia două pastile
desculţă stă pe gresie
cu lingura amestecă ziua încremenită
se cuibăreşte în rîsul nimănui
şi discul zgîriat al tristei sale neghiobii
îl pune invers

LiterNet.ro

Parfois si nue dans la douleur
elle appréhende le battement
de l'herbe
des cils
des limbes

tandis que le soir écrit pour elle
la légende des blues oubliés

(avril – novembre 1992)

Din cînd în cînd într-atît de pustie în durere
teamă îi este de bătaia
firului de iarbă
a genelor
a frunzelor

în vreme ce amurgul pentru ea scrie
legenda uitatelor amărăciuni

(aprilie – noiembrie 1992)

LiterNet.ro

DE VIVE VOIX

PRIN VIU GRAI

LiterNet.ro

à André, Bernard, Stéphane

Dans les jours de bonheur, le monde est comestible.

Nos solitudes d'enfant nous ont
donné les immensités primitives.

Gaston Bachelard

lui André, Bernard, Stéphane

În zilele fericite, lumea este comestibilă.

Singurătăţile noastre de copil
ne-au dăruit întinderi primitive.

Gaston Bachelard

LiterNet.ro

Tropique taillé
dans le linge des songes
je ne suis moi qu’à travers peu de choses

Tropic cioplit
în veşmintele visului
nu sînt eu însămi decît prin prea puţine lucruri

LiterNet.ro

Doreuse d’ombres et d’écorces
cousant les clartés
paupière à paupière
une rôdeuse
roule sa fertile émeraude
parmi les chênes et les eaux
défiant les gestes d’inconnus

Dea ex machina

De umbre şi scoarţe auritoare
împletind lumini
pleoapă după pleoapă
o rătăcitoare
îşi duce smaraldul încărcat
printre stejari şi ape
o urmă de neîncredere în faţa celor neştiuţi

Dea ex machina

LiterNet.ro

L’aube avoue
l’imparfaite beauté des choses
Du cahier de sa mémoire
elle égrène les jalons de ses chemins
les chanterelles de ses joies
les framboises de ses doutes
Elle écoute au clocher
le hoquet de l’heure
et boit le thé
dans le bol de l’étang
Elle parfume la journée
d’un vent de café noir
servi à point

Răsăritul mărturiseşte
neîmplinita frumuseţe a lucrurilor
Din caietul memoriei
risipeşte însemne pentru drumuri
corzile mîngîierii
zmeura îndoielilor
Ascultă lîngă clopot
sughiţul orei
ceaiul îl bea
în ceaşca unui heleşteu
îmbălsămează ziua
cu un vînt precum cafeau neagră
servită caldă

LiterNet.ro

Les glycines s'avancent
de leur pas mauve et pur
cousant les soirs à nos tendresses
Allons leur dire comme il fait beau
dans les dimanches des après
Joignons nos mains autour
de leurs pampres inquiets
Rassurons-les complices en leur patois de fleurs

Le temps maraude !

Nous sommes sous ses doigts de fragiles enfants !

Se întind glicinele
în umblet violet şi pur
serile înlănţuindu-le de gingăşii
Să mergem să le spunem cît este de frumos
în duminicile de apoi
Mîinile să le împreunăm pe după
ale lor frunze frămîntate
În alinări să fim părtaşi graiului lor de flori

Timp de prădanie!

Copii plăpînzi sîntem sub degete lui !

LiterNet.ro

Nu sur la poitrine du matin
comme un enfant sans marge
où noter son chagrin
petitement s'en va le quotidien

Peste pieptarul dimineţii despuiat
asemeni unui prunc fără de păcat
unde să-ţi scrii amărăciunea
puţin cîte puţin se stinge ziua

LiterNet.ro

Quel secret
dans l'herbe brève
sur les lèvres des thuyas
dans le délire mauve de l'air ?

L'eau
sourd avec l'ardeur d'un corps aimé
glisse de courbe en aile
fleurit la rose et le glaïeul
maquille le dahlia hirsute

Eau-forte du jardin
où le jour décline ses nuits
sans se soucier des lendemains

Ce taină
în iarba joasă
pe ale arborilor-vieţii buze
în tulburarea violetă a aerului ?

Apa
ţîşneşte cu însufleţirea unui trup iubit
alunecă din arc în aripă
deschide trandafirul şi gladiola
peste dalia ursuză aşterne fard

stampă a grădinii
în care ziua îşi declină nopţile
fără să-i pese de ce se va ivi

LiterNet.ro

Il se peut qu'une rivière passe
ici demain
et que l'eau désarticulée
meure à nos pieds
ne sachant où aller
Nous aurons jarres et amphores
fiasques et touries

L'essentiel sera de toujours y croire

Un rîu va trece poate
mîine pe aici
şi răscolită apa
se va stinge la picioarele noastre
neştiind încotro s-o apuce
Urcioare şi amfore vom aduce
butelci şi damigene

Trebuie doar să crezi

LiterNet.ro

Les mains lavent les ombres
au rucher de la source
dans la cadence des figues d'eau

Un merle confie sa voix
aux livres des lumières

Serait-ce en nous qu'il chante ?
Serait-ce en nous qu'il trace
la lisière du bonheur ?

Mîinile scaldă umbrele
la a izvorului prisacă
în ritmul smochinelor de apă

O mierlă îşi spune viersul
în hrisovul luminilor

În noi să cînte, oare ?
În noi să-ntindă
hotarul fericirii ?

LiterNet.ro

Ne rien dire de l’oiseau
Il a coutume d’effacer
d’un vol sans ombre
le poids du peu qui nous hante

Nimic să nu spui despre pasăre
În zbor fără de umbră
s-a învăţat să şteargă
povara nimicului care ne bîntuie

LiterNet.ro

Et l’oiseau délivrant ses ailes paradoxales
enfanta des cieux nouveaux

Iar pasărea slobozindu-şi aripile stranii
zămisli reînnoite ceruri

LiterNet.ro

Lieu d’être sous le cilice du temps
UNE… chiffrée de mystères

Atteindre l’atome ravageur
dans une lecture sauvage
à saute-mots dans les entrailles

qui saura ?

Să fii sub ciliciul timpului
UNA… de taine încifrată

Să atingi atomul nimicitor
într-o sălbatică citire
pe sărite printre măruntaie

cine va şti?

LiterNet.ro

Cœur précipice,
Épargne-moi.
Quel maléfice
Broute ma joie ?
J'ai l'âme en peine.
Ne sais pourquoi.
Ma bouche pleine
Mange son la.
J'écoute l'eau
Pleurer sans cesse.
Cœur brasero
Brûle sa laisse.

Inimă prăpastie,
Cruţă-mă.
Ce vrăjitorie
Bucuria-mi foarfecă ?
Greoi mi-e sufletul.
Pentru ce nu ştiu.
Gura mea plină
Un la înfulecă.
Ascult cum apa
Fără-ncetare plînge.
Inima jar
Zgarda-şi încinge.

LiterNet.ro

Tu n’as pas su que je venais
d’entre l’écorce et l’arbre
Mon linge roux lave sa peur
au bûcher froid de l’insomnie
Tu n’as pas su que je venais
comme au pain chaud la mie
poches cousues et lèvres closes
sous ma peau d’ourse mal léchée
Tu n’as pas su que je venais
par le premier fagot qui ne fait pas
le printemps

N-ai ştiut că veneam
dintre scoarţă şi copac
Scutecele mele sîngerii teama îşi curăţă
pe rugul rece al veghii
N-ai ştiut că veneam
precum la pîinea caldă miezul
cu buzunarele cusute buzele strînse
sub a mea piele de ursoaică mohorîtă
N-ai ştiut că veneam
cu cea dintîi ramură ce nu aduce
primăvara

LiterNet.ro

Tu mordras dans l'orange
comme dans un bruit
que le monde a porté

Ce baptême sucré
noiera ton amertume
Et de neuves chaleurs
colorieront tes pas

Il fera toi en toute saison

Din portocală vei muşca
aşa cum muşti dintr-un zgomot
dus de lume

Acest botez netulburat
amărăciunea îţi va stinge
Şi alte patimi
umbletului tău îi vor da culoare

Iar fiecare anotimp pe tine doar te va grăi

LiterNet.ro

Il téléphone dans tous ses états
temporairement épuisé
tentative de suicide en tenue de soirée
malgré thé citron
terre d'asile
petite madeleine de Proust
et Terpsichore
Son temps des cerises est tombé à l'eau
Tchin tchin
Il a tout bu
sans refus
Il doute qu'il y ait toujours quelqu'un
au bout de sa ligne

Abia tîrîndu-se pune mîna pe telefon
frînt o vreme
tentativă de sinucidere în ţinută de seară
chiar cu ceai de lămîie
drept de azil
madlena lui Proust
şi Terpsichore
Vremea cireşelor s-a dus pe apa sîmbetei
Hai noroc
A băut tot
fără să clipească
Nu-i vine lesne să creadă că va găsi mereu pe cineva
la capătul celălalt al undiţei

LiterNet.ro

Nefs et tympans aux oreilles du sourd
Syllabes dans la bouche du muet
Iris dans les yeux de l'aveugle
Empreintes digitales aux moignons du manchot

Quels vents langeaient les mémoires ?

Un ciel ferré d'oubli
tomba sur le dimanche embouti

Corăbii şi timpane în urechile unui surd
Silabe în gura celui mut
Iris în ochiul orbului
Amprente digitale în cioturile unui ciung

Ce vînturi, oare, frămîntau aducerile-aminte ?

Un cer înferecat de uitare
se prăbuşi peste duminica rănită

LiterNet.ro

L’oubli s’avança
des branches de feu
aux poignets

(1990 – 1992)

Din ramuri de văpaie
către pumni
uitarea îşi făcu loc înainte

(1990 – 1992)

LiterNet.ro

L’ORBE BLEU

GLOBUL ALBASTRU

LiterNet.ro

Les mots sont des bannis
qui cherchent un poème

Jeanine Moulin

Cuvintele sînt fugari
ce caută un poem

Jeanine Moulin

LiterNet.ro

Je couche avec les mots,
passion incestueuse et belle !
N'est-ce pas là, dit-on,
ma langue maternelle ?

Printre cuvinte mă las pierdută,
incestuoasă şi încîntătoare iubire !
Nu este, oare, aceasta, după cum se spune,
limba mea maternă ?

LiterNet.ro

Je n'en finissais pas de naître
dans l'étonnement de tout
Objets ouverts à ma patience
Fissures des planchers
Ovales des ciels de juin
Disjointures des pierres
Mots dérobés aux vertes pages
Quel catéchisme m'enseignaient
les désirs de la transgression ?
Nichée dans un lent alphabet
je déclinais
la joue contre le petit jour
les six voyelles du voyage
les dix ave des frayeurs
seule toute bordée de personnages
J'avais dix ans
Et je savais déjà la source du Gros-Chêne
conteuse sous les mousses
de plus vastes secrets

Nu încetam a mă naşte
în uimire
Lucruri îmbrăţişîndu-mi aşteptarea
Crăpături în podea
Rotocoale de ceruri în luna iunie
Spărturi de pietre
Cuvinte furate dintre pagini verzi
Ce dogmă îmi recitau
dorinţele neascultării ?
Între paşnice slove cuibărită
cu faţa lîngă ziua ce stătea să iasă
declinam
cele şase vocale ale pribegiei
de zece ori strigam ave în temeri
singură printre personaje
Aveam zece ani
Şi cunoşteam deja rădăcina Stejarului cel Mare
povestitoare ascunsă sub ierburile
unor nesfîrşite taine

LiterNet.ro

Envie d’écrire et de mêler mon encre à celle de la nuit
Fougueusement me taire pour écouter le temps
marcher sur les feuilles
Mordre un fruit dont le jus murmure je t’aime
Inviter l’eau à tresser des arcs-en-ciel
Alléger la lumière L’abreuver de musique
Se coucher sous une lune belle sans désemparer
Relire quelques lettres aimées
Vivre profondément unie aux planètes en éveil
aux herbes des marais aux silences des orties

Ce dor de scris şi de întins cerneala peste cerneala nopţii
Cu patimă să tac pentru a asculta
cum calcă timpul printre frunze
Să muşc dintr-un fruct al cărui suc şopteşte te iubesc
Apa s-o chem să lege curcubee
Lumina s-o dezleg de povară Să-i dau să soarbă muzici
Să zăbovesc sub o lună plină
Să recitesc scrisori cu drag
Să vieţuiesc strîns legată de planetele în veghe
de ierburile mlaştinilor de liniştea urzicilor

LiterNet.ro

La langue me délie me censure de ses
tentacules noirs
Une lueur accouche du levant sur la page où
j'implose ouverte à d'obscures marées
Enclos de la parole phréatique

Limba mă dezleagă mă pedepseşte cu ale ei
tentacule întunecate
O lumină dă la iveală răsăritul pe pagina unde
mă sting deschisă către neştiute maree
Temniţă a cuvîntului freatic

LiterNet.ro

J’arrache le mot « compte tenu » à la page du magazine J’arrache le mot « réduit » à la une du journal et le mot « exigence » Qu’ai-je dans le ventre qui me déshabille ? Une ronce vrillée à mon étroit destin ? Un art poétique ? Une morsure amère ? Un sourire de Joconde avarié ? Un bulletin périmé du loto ? J’arrache J’arrache Consonne Voyelle Consonne Voyelle Consonne Voyelle

Smulg vorbele „dare de seamă“ din pagina unui ziar Smulg cuvîntul „redus“ de pe prima filă şi cuvîntul „exigenţă“ Ce, oare, din pîntece, mă destramă ? Un mărăcine încolăcit în jurul măruntei mele soarte ? O artă poetică ? O amară muşcătură ? Surîsul stricat al vreunei Gioconde ? Un loz de multă vreme expirat ? Smulg Smulg Consoană Vocală Consoană Vocală Consoană Vocală

LiterNet.ro

Danse, ma plume ! Le fruit de ton pas feutre les insomnies Ton silence relie les empans musicaux des nuits sans lune Un poème fuse qui n'a de nom que par le vertige qu'il provoque Et c'est une danse sur le papier devenu scène où l'encre a tracé notes et clefs pour devenir meilleure

Danse, ma plume ! La scène s'ouvre à toi comme un sexe de femme Une lumière accroche une autre et leurs pas sans heurts sans lisières lavent le plancher où s'invite le temps

Danse, ma plume ! Frappe du pied Frappe du talon Tourne Pirouette Lance ton quadrille Ajuste tes pointés tes glissés tes déboulés Leste ma main du poids de ton âme

Encore une nuit à danser sous les lumières à marcher dans l'âme des passants Ils sont venus entendre ton murmure et boire à ta musique Signe-toi Que le spectacle commence !

Dănţuieşte, pana mea ! Rodul pasului tău ascunde veghea Tăcerea strînge laolaltă cînturile nopţilor fără de lună Un poem ţîşneşte numele nu-i este decît ameţeala pe care o zămisleşte Şi vine dansul pe hîrtia prefăcută în scenă unde cerneala a întins note şi chei pentru a deveni mai bună

Dănţuieşte, pana mea ! Scena ţi se deschide asemeni unui sex de femeie O lumină prinde alta iar paşii lor fără de poticnire fără margini spală podeaua peste care se întinde timpul

Dănţuieşte, pana mea ! Loveşte din picior Loveşte din călcîi Învîrteşte-te Piruetă Azvîrle-ţi cadrilul Aşează-ţi ţintele revărsările ieşirile Îngreunează mîna mea de apăsarea duhului tău

Încă o noapte de dans în bătaia luminilor de răscolit sufletul trecătorilor Au venit să-ţi audă şoapta să-ţi soarbă muzica Fă-ţi semnul crucii Spectacolul poate să înceapă !

LiterNet.ro

À jamais délivré
mon livre est franc
Il dit mort et pauvreté
fêtes et regrets
vie de chien vie de fou
maison de poupées
Il sait Dieu Médée
et les bonheurs des chats
Au fond de son impasse
sommeille la lumière
Mon livre en connaît la musique
Il vous la joue
dans l'Avignon de son théâtre

Pe veci descătuşată
cartea mea este dreaptă
Ea spune moartea şi sărăcia
praznicul şi mîhnirea
viaţa de cîine viaţa de nebun
casa păpuşilor
pe Domnul îl cunoaşte Medeea
şi desfătările pisicilor
În adîncimile-ncercării
moţăie lumina
Cartea mea îi ştie muzica
V-o cîntă
într-un Avignon al teatrului

LiterNet.ro

à Michel Brethenoux

Et l'absolu
dans le feu décousu de « lalangue »
accouché tôt le matin
dans une respiration cosmique
hiver doublé d'été
fureur doublée de fourrure
épaisseur apaisée
O ! terre où la gésine pousse
entre les mailles et l'abandon
O ! terre où les eaux baroques
tissent un songe à mon corps-bateau
Que faire de tous ces rites ?
Aboutir où ?
Ne rien vouloir Ne rien tenter
Survivre assez de temps
pour décrypter le jour
indifférent à la fenêtre

lui Michel Brethenoux

Iar veşnicia
în văpaia descusută a „lilimbii"
născută-n zori de dimineaţă
într-o cerească respiraţie
iarnă împăturită-n vară
mînie între blănuri tăinuită
tihnită apăsare
O! pămînt în care zămislirea vine
între verigi şi părăsire
O! pămînt în care ciudate ape
încheagă un vis pentru al meu trup-corabie
Ce este de făcut din toate aceste rînduieli ?
Unde să sfîrşeşti ?
Să nu-ţi doreşti nimic Să nu încerci nimic
Să nu rezişti decît atît cît trebuie
pentru ca ziua plictisită să o descifrezi
cînd la fereastră iese

LiterNet.ro

Rêver aux terres inconnues
Mourir au bonheur
du mot « palinodie »
ou « palimpseste »

Il se fait long La lumière s'estompe
Et rien rien ne bouge
Bruit silence fausse immobilité
La vie oscille entre berges fantômes

Bel absolu en vérité
que belle âme ravaude
à sa croisée !

Să visezi neştiute hotare
De fericirea cuvîntului „palinodie"
ori „palimpsest"
să te stingi

Se lasă cu tîrziu Lumina pîlpîie
Şi nimic nimic nu se clinteşte
Zgomot tăcere falsă nemişcare
Viaţa tremură între linii de nălucă

O dulce veşnicie negreşit
pe care în treacăt
sufletul preafrumos o ţese

LiterNet.ro

J’ai marché alentour de moi-même dès l’aube

Les fougères parlaient tout bas
Des poisons dormaient encore dans l’herbe
Une glycine lentement me suivait à pas d’yeux
Une glaire du ciel lavait l’orage roux
L’arbre seul toussa son silence
Ses racines gémirent soulevant leur poix d’ombre
J’avalai un air métissé fort et tiède
Mon corps avait perdu son manteau dans le
creux d’un doute

Ai-je tourné en rond ?
Ai-je grimpé plus haut en ma haute spirale ?
Mes doigts touchaient la pluie de textes anciens
Avide je suçais leurs prismes

J’ai bu – je m’en souviens – une fièvre d’alcool
dans la coupe d’une rose violente
Je me suis assise sur une pierre
J’ai senti qu’elle buvait ma chaleur

Împrejurul meu am umblat de dimineaţă

Ferigile îşi vorbeau în şoaptă
Otrăvuri încă mai dormeau prin iarbă
O glicină uşor mă urmărea cu paşi de ochi
Scursura cerului spăla roşcata vijelie
Copacul singuratic îşi urlă tăcerea
Rădăcinile suspinară ridicînd din smoala lor de umbră
Am înghiţit un aer metis puternic şi călduţ
Trupul meu îşi pierduse învelişul în
scorbura unei îndoieli

În cerc m-am învîrtit ?
Am urcat şi mai mult către înalta mea spirală ?
Degetele atingeau ploaia textelor vechi
Cu nesaţ sorbeam din ale lor vedenii

Am înghiţit – îmi aduc aminte – fierbinţeala de alcool
în cupa unui trandafir turbat
Pe colţ de stîncă m-am aşezat
Şi l-am simţit sorbindu-mi din căldură

LiterNet.ro

J’ai pris le seul oiseau qui passait
pour descendre en ce jardin secret

Les géraniums m’attendaient à la porte

Sereine j’ai confronté mon graphisme à celui
des arbres qui signent les angles ronds de ma
demeure

Am prins singura pasăre ce zbura
pentru a coborî în grădina aceasta tainică

Muşcatele mă aşteptau în poartă

Netulburată am pus alături scrisul meu şi cel
al copacilor ce semnează colţurile rotunjite ale
casei

LiterNet.ro

Au soir
Il nous faudra rentrer le pain coudre le beurre tondre la nappe convertir les couverts à tâtons dans l'eau chaude ameuter bols et tartinières secouer les éclats du jour en miettes sur la table tenir au chaud dans le coffre du poêle les aveux les baisers arroser le poème non lu laisser la table ouverte aux rires de septembre pour que chacun repense dans le froid insensé à ce qui nous

tient serrés

Seara
va trebui să punem bine pîinea să strîngem untul să tăiem faţa de masă orbeşte să schimbăm tacîmurile în apa caldă să răscolim căni şi farfurii să scuturăm bucăţi de zi în firmituri pe masă să ţinem la adăpost într-o sobă mărturisirile săruturile să stropim poemul nicicînd citit pe masă să lăsăm în voie rîsetele de septembrie pentru ca în frigul nechibzuit fiecare să-şi reamintească ce ne ţine

strînşi unii de alţii

LiterNet.ro

À l’écoute d’un battement de ses ailes

je donne mon nom à l’aveugle qui passe

je donne ma langue au chat devenu tigre

je donne ma salive à la terre sèche

În ascultarea bătăii aripilor

numele meu îl dăruiesc unui orb ce trece

limba mea pisicii ajunsă tigru

pământului uscat saliva

LiterNet.ro

Poète,
puisse ta paraphrase du monde assaillir les
arbres morts !
Qu'elle plante ses syllabes au torse des matins !
Poète, piège la nasse où s'engourdit ton vol.
La phrase de ta vie ne se subordonnera jamais à
aucune autre.
Le désert attend ta béatitude, pluie essentielle et
bénie.
L'inconfort du poème dictera son génie.
Tu en seras l'encrier.

Un fœtus est en toi, ouvrageant tes viscères.

Poetule,
fie ca înţelesul ce-l dai lumii să vină peste
copacii stinşi !
Silabele să-şi înfigă în trupul dimineţilor !
Poetule, prinde plasa în care îţi încremeneşte zborul.
A vieţii tale frază nicicînd nu se va lega
de vreo alta.
Pustiul îţi aşteaptă fericirea, ploaie a facerii
binecuvîntată.
Nemulţumirea poemului îi va spune harul.
Tu îi vei fi doar călimară.

Un făt se-ascunde în tine, îţi împleteşte măruntaiele.

LiterNet.ro

N’enlève rien à la

pudeur des choses

Bois la rosée

dans la rose

(1991 – 1992)

Nimic să nu atingi

din sfiala lucrurilor

Soarbe roua

din roză

(1991 – 1992)

LiterNet.ro

POSTFACE

de Luiza Palanciuc

Le poème de l'éloignement, le poème du passage

Le poème de l'éloignement est le poème du repli, lorsque, « gangrené de pluie », on cherche refuge en d'autres lieux et « le cœur mitoyen se découd » ; on s'acharne à « déverrouiller l'absence grise », on ne sait d'où l'on vient, on ne sait où l'on va, on ne sait quelle langue on parle, car parfois les mots fondent dans la bouche, « magma ou ruines prêtes à mordre ». Béatrice Libert dit le récit de cette traversée, du pas incertain sur le « verglas de la parole », et de la vie griffonnée d'un seul trait, dans une « pesanteur / aveugle et sourde », coup sur le tambour du monde.

Il n'est possible de rentrer dans ce livre autrement que par sauts, suivant au plus près le fil de laine et le cours d'eau, l'oreille dressée, la main tendue. Et l'on tombe, au bout du voyage, sur le crâne fracassé, le corps lourd, gisant dans une « mort de misère », avec son « pain noir mâché mouillé ». *Migraine* veut dire entendre son sang couler, sentir son propre ruissellement, comme d'autres les flammes sur le bûcher, autrefois ; cela veut dire aussi cracher, crier, rester nu devant la douleur, jusqu'à prendre peur du battement des cils, du mouvement du fil d'herbe.

POSTFAŢA

de Luiza Palanciuc

Poemul înstrăinării, poemul trecerii

Poemul înstrăinării este poemul retragerii, cînd, „împovărat de ploi", în alte locuri îţi cauţi refugiu, iar „inima cea de toate zilele se destramă", vrei să dezlegi „pustiul cenuşiu", nu ştii de unde vii, nu ştii încotro mergi, nu ştii ce limbă vorbeşti, căci cuvintele „se topesc pe buze / lavă ori dărîmături gata să muşte". Béatrice Libert spune povestea acestei preumblări, a pasului nesigur pe „gheţuşul vorbei", şi viaţa scrijelită dintr-o singură linie, într-o apăsare „surdă şi nevăzătoare", lovitură în toba lumii.

Nu poţi intra în cartea aceasta decît în salturi, urmînd din aproape în aproape firul de lînă şi firul de apă, cu urechea ciulită, cu mîna întinsă. Şi dai, la capăt, de căpăţîna zdrobită, de trupul greoi, zăcînd într-o „moarte de mizerie", înghiţind o „pîine de mizerie pîine neagră fărîmiţată rîncedă". *Migrenă* înseamnă aici să auzi cum circulă sîngele, să-ţi simţi propria-ţi risipire, precum alţii văpaia pe rug, odinioară ; să scuipi, să sudui, să stai despuiat în faţa durerii, pînă ţi se face frică de bătaia genelor, a firului de iarbă.

LiterNet.ro

La passagère est toujours sur le seuil, celui du départ ou celui de l'arrivée, comme si elle ne pouvait être elle-même qu'en changeant constamment de lieu, ne jamais restant au même endroit, parmi les mêmes choses. Tout résonne différemment dans cet être qui vit sur les rebords, en marge de soi :

« Tropique taillé
dans le linge des songes
je ne suis moi qu'à travers peu de choses ».

La passagère cherche le son, le bruit parfois, l'écoute même, avec l'obstination de celui qui, pendant longtemps, suit le même rituel, avec la même attention portée au moindre geste, la même patience, qui, dans le vers, ressemble à un *langage manuel*, tout-puissant, tout-*parlant*.

La passagère « gomme rire et baiser », vient « cousant les clartés / paupière à paupière », fuit les salles d'attente vers des endroits où le temps n'a plus rien à dire, où la vie et la mort se déchirent, se dissipent, laissent des traces au milieu du chemin. Là-bas, la passagère se met à guetter, cherche les faiblesses d'un mot qui remonte trop tard à la surface pour nommer les hommes et leur monde plein d'objets ou vide du vide de la page blanche.

La passagère tranche la chair vive : *dea ex machina*. Elle a les yeux ouverts ; écrit pour laisser entendre que le réel ne suffit plus, qu'autre chose s'ajoute à la respiration de tous les jours, un autre souffle, un autre son, un autre silence :

Trecătoarea se află mereu în prag, cel al plecării ori cel al sosirii, ca şi cînd nu ar putea fi ea însăşi decît nerămînînd niciodată în acelaşi loc, printre aceleaşi lucruri. Totul răsună altcumva în fiinţa aceasta ce vieţuieşte pe muchie, în margine de sine :

„Tropic cioplit
în veşmintele visului
nu sînt eu însămi decît prin prea puţine lucruri".

Trecătoarea caută sunetul, zgomotul uneori, ascultarea însăşi, cu obstinaţia celui ce, vreme îndelungată, urmează acelaşi ritual, cu aceeaşi atenţie la gestul cel mai mărunt, aceeaşi răbdare, care, în vers, seamănă unui *limbaj manual*, atoatezicătoriu.

Trecătoarea „destramă rîs şi sărutare", vine „împletind lumini / pleoapă după pleoapă", fuge de sălile de aşteptare în locuri unde timpul nu mai are nimic de spus, în care viaţa şi moartea se sparg în bucăţi, se împrăştie, lasă urme pe mijlocul drumului. Acolo, trecătoarea stă la pîndă, caută slăbiciunile unui cuvînt ce urcă prea tîrziu la suprafaţă pentru a numi oamenii şi lumea lor plină de obiecte ori goală de golul paginii albe.

Trecătoarea taie în carne vie : *dea ex machina*. Ea are ochii deschişi ; scrie pentru a da de înţeles că realul nu este de ajuns, că altceva se adaugă respiraţiei celei de toate zilele, un alt suflu, un alt sunet, o altă tăcere :

LiterNet.ro

« Nefs et tympans aux oreilles du sourd
Syllabes dans la bouche du muet
Iris dans les yeux de l'aveugle
Empreintes digitales aux moignons du manchot ».

Une façon de vivre sous le signe de la révélation, sans soumission aucune au programme de l'histoire, de cette *polis* si fatigante ; une façon de prendre le pouls des êtres, *ethos* de la fusion dans la chaleur de l'autre.

La poésie de Libert reformule les liens avec le monde et le sens du passage à travers lui. Le *passus* est son bagage et son rythme ; elle fait un pas, en effet, ensuite un autre, puis un autre encore, jusqu'à ce qu'elle franchisse les frontières, jusqu'à ce qu'elle arrive à connaître l'*au-delà*, à sentir le vide sous la plante du pied. Alors elle poursuit.

„Corăbii şi timpane în urechile unui surd
Silabe în gura celui mut
Iris în ochii orbului
Amprente digitale în cioturile unui ciung".

Un fel de a vieţui sub semnul revelaţiei, fără supuneri la programul istoriei, al acelei *polis* într-atît de obositoare ; un fel de a lua pulsul făpturilor, *ethos* al împărtăşirii căldurii celuilalt.

Poezia lui Libert reformulează legăturile cu lumea şi sensul trecerii prin ea. *Passus* îi este bagaj şi ritm ; ea face cu adevărat un pas, apoi încă unul, apoi altul, pînă trece de graniţe, pînă ajunge să-l cunoască pe *dincolo*, să simtă vidul sub talpa piciorului. Atunci ea continuă.

LiterNet.ro

Collection PONTIS

Écrire pour passer de l'autre côté, pour que chaque mot puisse respirer au-dessus d'un gouffre et qu'il donne envie de quitter à jamais ses habitudes. Écrire pour entendre la mesure même du sombre, du clair-obscur, devenue guide dans l'oubli des issues. Il fallait une collection pour montrer ces écritures qui s'offrent à mesure qu'elles avancent, qui disent le monde et ses rythmes dans une scansion sans faille, portées par l'inquiétude, qui osent aussi raconter ce moment où l'on sort de soi, où, par la seule grâce des mots, précisément, on se meut vers les autres.

Pontis voudrait rendre ces bruits de langues, ces rochers qui, souvent, s'entrechoquent dans le palais, que l'on appelle plus couramment *lyrisme*. *Pontis* refait la respiration retournée vers soi-même et portée encore plus loin, sur le billot des mots, entre les murs, frontières, les étreintes d'ennui, vies articulées sur une présence devenue frénétique : ainsi, le poème choisit-il ici un autre présent, celui qui suinte parfois les douleurs, qui cherche l'ailleurs de ses ailes, tous verbes tendus. Appendices des corps blessés, ces passerelles se déploient d'une langue à l'autre, sans autre suspension que la peur du vide, du recul, du renvoi. Ce sont des œillades par-dessus le siècle ; sauts en avant, ensuite lévitation de la respiration, ce qui vrille, chavire des fois, entre les mains du traducteur.

Colecţia PONTIS

Să scrii pentru a trece dincolo, pentru ca fiecare cuvînt să-şi afle suflul deasupra prăpastiei şi pentru a-ţi lăsa la o parte, fără strîngeri de inimă, obişnuinţele. Să scrii pentru a prinde măsura însăşi a întunecatului, a nepătrunsului, ajunsă călăuză în uitarea ieşirilor. Era nevoie de o colecţie pentru a scoate la iveală aceste scrieri ce ştiu să se dăruiască pe măsură ce înaintează, ce spun lumea şi ritmurile ei într-o scandare fără de cusur, purtate, cum sînt, de nelinişte, ce îndrăznesc şi să arate clipa în care ieşi din tine, în care, numai prin harul cuvintelor, te îndrepţi către celălalt.

Pontis ar vrea să restituie zgomotele unor limbi, al unor stînci ce se ciocnesc adesea în cerul gurii, şi pe care le numim mai curînd *lirism*. *Pontis* reface respiraţia reîntoarsă în sine şi dusă mai departe, peste întinderea glasurilor, între pereţi, frontiere, înlănţuiri de amărăciuni, vieţi închegate într-o arătare devenită frenetică : astfel, poemul caută aici un alt prezent, cel ce picură uneori întristări, ce bate dincolo de aripi, cu toate verbele desfăşurate. Apendice de trupuri rănite, aceste pasarele se desfac de la o limbă către alta, fără vreo altă suspensie decît teama de vid, de mişcarea înapoi, de înlăturare. Sînt aruncări de privire peste veac ; salturi înainte, plutirea suflului mai apoi, ceea ce se învîrte, se pierde cîteodată în mîinile tălmaciului.

LiterNet.ro

Il vous faut entendre l'appel du naufragé, le fouet dans la bouche des convives. Il y a là des silences qui crient, des puits de vacuité, des flots qui se laissent engloutir.

Pontis dit l'impalpable passage et, à travers lui, quelque chose qui est éprouvé : un écho, un reflet, un secret – effets de réel, toujours, mais qui s'ouvrent à l'infinie latence, la débordant ; l'éblouissement de l'illimité : lorsque l'on voit sans regarder, l'on entend sans écouter, l'on parle sans dire mot.

Systole – diastole, dehors – dedans, *opera pontis* : il y a là une (entre)vision troublante, une enfilade de miroirs, l'entier du temps et de l'espace en une expérience poétique. Il s'agit à chaque instant d'une énergie proprement langagière portant le texte, se prolongeant jusqu'à ce que le regard du poète nous devienne insoutenable.

Et parce que de l'autre côté du miroir les morts tourbillonnent les vivants, parce qu'il y a des vertiges, des trajets simples ou allers et retours, parce qu'il y a des labyrinthes et des lignes droites, des pages blanches et des pages noircies, advienne le poème pour qu'un autre être puisse l'inspirer, puisse l'expirer, puisse dire :

Connais-toi toi-même et oublie-toi quelquefois.

Luiza Palanciuc

Trebuie atunci să auzi strigătul naufragiatului, biciul în gura celor poftiţi la masă. Sînt tăceri care urlă, fîntîni de zădărnicie, valuri care se lasă împinse.

Pontis spune impalpabila trecere şi, prin ea, ceva ce este resimţit : un ecou, o oglindire, o taină – efecte ale realului, întotdeauna, dar care se deschid către nesfîrşita aşteptare, dincolo de ea trecînd ; uimirea în faţa veşnicului : cînd vezi fără să priveşti, cînd auzi fără să asculţi, cînd vorbeşti fără să scoţi un cuvînt.

Sistolă – diastolă, înăuntru – afară, *opera pontis* : o (între)vedenie tulburătoare aici, o înşiruire de oglinzi, întregul timpului şi al spaţiului într-o experienţă poetică. Este, în fiecare clipă, o energie care ţine doar de limbaj, ducînd după sine textul, prelungindu-se pînă ce privirea poetului nu mai poate fi înfruntată.

Şi cum, de partea cealaltă a oglinzii, morţii îi frămîntă pe cei vii, cum sînt vîrtejuri, drumuri simple ori dus-întors, cum există labirinturi şi linii drepte, pagini albe şi pagini înnegrite, să vină, aşadar, pe lume poemul, pentru ca o altă fiinţă să poată să-l inspire, să-l expire, să spună :

Cunoaşte-te pe tine însuţi şi uită-te din cînd în cînd.

Luiza Palanciuc

LiterNet.ro